

Les eleccions generals a Riudoms durant el sexenni

Les notes que segueixen intenten oferir una primera i elemental, sovint fragmentària, aproximació al comportament electoral de Riudoms durant el sexenni revolucionari de 1868 a 1874, tenint en compte el sentit de les sis eleccions generals, per a diputats a corts, que es feren el 1869, 1871 i 1873. No cal dir que per a una més correcta lectura dels fets és imprescindible l'escorcoll de l'arxiu municipal, que ara per ara resta encara per fer.

A. Les eleccions generals del gener del 1869

Durant la primera quinzena del mes s'havien reunit els republicans de Riudoms, amb un nombre elevat de participants, al mateix poble, posant de manifest la unitat dels militants locals i la seva plena acceptació de les directrius del partit ja que acordaren donar suport incondicional a la candidatura oficial enfront de les candidatures suposadament republicanes però manipulades pels monàrquics (1). Amb tot, en produir-se el sufragi, resultà guanyadora, com en el conjunt del districte, la candidatura monàrquica, que comptava amb la protecció del govern, integrada per Joan Prim, Pere Mata, Frederic Gomis i Celestino Olózaga. El fet provocà que Riudoms fos inclòs pel periòdic republicà "*La redención del pueblo*" entre els pobles "manifiestamente absolutistas" (2).

B. Les eleccions generals de l'abril del 1869

Amb motiu de la renúncia a l'acta que Joan Prim havia obtingut duplicada i la mort en duel de C. Olózaga, es convocaren eleccions parcials en el districte per cobrir les dues vacants. Els republicans es mogueren, en mig d'un intens activisme, per tot el districte i entre altres llocs celebraren un míting electoral a Riudoms (3). En el sufragi tan sols hi participaren 26 persones del poble, dels 209 electors censats (4); 22 votaren al candidat republicà Pere Bové i 4 al monàrquic Pelegrí Pomés, i tots 26 donaren l'altre vot al també monàrquic Pasqual Madoz. L'abstenció fou molt forta en tot el districte, afavorint aquesta vegada la victòria dels republicans Pere Bové i Joan Palau. A Riudoms, de les quatre seccions electorals en què estava dividit el poble, sols es votà en una.

C. Les eleccions generals del març del 1871

Tot i que no tenim notícia de cap acte pre-electoral, la participació fou massiva encara que el total dels votants és força més elevat que el que constava al cens de 1869. El candidat republicà, D. Abszruza obtingué un total de 266 vots i el monàrquic Gomis, 109 (5). D'acord amb aquestes dades, el candidat triomfant al poble coincideix amb el candidat que obtingué l'acta del districte de Reus, un dels resultats de la divisió del de Reus-Tarragona-Montblanc- el Vendrell-Valls, que havia funcionat en les dues eleccions anteriors.

↳ D. Les eleccions generals de l'abril de 1872

El 29 de març es féu públic el manifest "A los electores del distrito de Reus" (6) de to monàrquic on, tot fent una crida a la unitat dels partits, preconitzaven la candidatura del reusenc M. Pons que havia estat un incondicional seguidor de les directrius del general Prim. Entre els 41 signants figuraven Bonaventura Gaya, Salvador Salvadó i Munté i Josep Massó i Capdevila, de Riudoms. En aquesta ocasió els republicans i els carlins es presentaven coaligats contra els que acceptaven la monarquia d'Amadeu I. En la votació per a constituir la mesa electoral traieren representants ambdues candidatures (7). A Riudoms el candidat coaligat Abarzuza va treure 172 vots i l'amadeuista Pons, 329 (8). El resultat a Reus decantà l'obtenció de l'acta a favor del candidat republicà. Dels 805 electors censats tan sols 501 feren us del seu dret, fet que implica l'abstenció de 304, equivalent al 37'77% (9).

E. Les eleccions generals de l'agost del 1872

En conèixer la convocatòria els republicans, amb tensions internes, es llançaren molt aviat a la campanya. Per a muntar-la el comitè federal reusenc féu una crida als pobles que encara no tenien comitè local, urgint-los a la seva constitució. Un dels primers a respondre fou Riudoms, on tot seguit es constituí (10). Amb tot, aquest primer intent no degué quallar ja que el dia 16 se'n constituïa un altre integrat per Vicenç Salvador, T. Llecha, J. Roigé, J. Trill i R. Nató; el periòdic republicà que donava la notícia feia constar que era un poble "esencialmente carlista" amb pocs militants republicans i liberals (11). Aquesta vegada, al final, sols es presentà la candidatura republicana d'Abarzuza, la qual obtingué 160 vots (12). Tenint en compte que el cens electoral havia davallat oficialment a 784 electors, l'abstenció fou del 86,02% (13).

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"

F. Les eleccions generals de maig del 1873

Aquestes darreres eleccions generals del sexenni assoliren a Reus una especial virulència en presentar-se pel districte dues candidatures, ambdues però republicanes: la federal de Güell i Mercader i la internacionalista de F. Jané. En mig de la forta polèmica esclatada entre els dos candidats i llurs partidaris, Pau Oriol, de Riudoms, comunicava a Güell que al seu poble els republicans es decantaven per l'abstenció per evitar la polèmica (14). Amb tot, a l'hora de la veritat, Güell —que obtingué l'acta— va rebre 202 vots i Jané 5 (15).

Pere ANGUERA

NOTES

- (*) Per a una visió del procés a tota la comarca vegeu P. ANGUERA, *Ideologia i societat al Baix Camp de 1868 a 1874*, Universitat de Barcelona, 1982, 22 ps.
- (1) "La redención del pueblo", 17-I-1869.
  - (2) Id. 21-I-1869.
  - (3) Id. 18-IV-1869.
  - (4) AHMR lligall "Elecciones para diputados a cortes. 1869".
  - (5) "Diario de Reus", 12-III-1871. La xifra de vots de Gomis no coincideix amb la que li atorgava el mateix "Diario" en els diferents parcials, que eren 129; de tota manera fou derrotat.
  - (6) "Diario de Reus", 31-III i 3-4 i 5-IV-1872.
  - (7) "La redención del pueblo", 3-IV-1872.
  - (8) AHMR lligall "Elecciones a cortes 1871-1872".
  - (9) Ib. id.
  - (10) "La redención del pueblo", 1-VIII-1872.
  - (11) Id. 21-VIII-1872.
  - (12) Id. 27 i 28-VIII-1872.
  - (13) Id. 18-VIII-1872 per els electors i 27 i 28-VIII per als votants.
  - (14) AHMR lligall "Güell i Mercader".
  - (15) "Diario de Reus", 13-V-1873 i "La redención del pueblo" 13 i 14-V-1873. Segons el darrer, Jané no obtingué cap vot.

